

Visst hänger idrott och politik ihop

Är friidrottens tillbakagång ett tecken på att vi förtagit oss? Förr gick killarna själva ner till planen och tränade. Idag har de chaufförer och trunkbärare. Det tycks vara viktigare att de säljer bingoletter än att de gör läxan, skriver Anders Björnsson.

Restaurang Lindys i Råsunda, intill Stråket, är ett ställe att uppsöka en gång om året. Där träffar man the locals, de som finns kvar. Man bänkar sig om en non-person, men blir ändå igenkänd. Det hänger hemiska saker på väggarna, och det snällaste man kan säga om osaren är att den mättar. En halv vin slinker ner av bara farten, men man aktar sig för att beställa en till. Folk som går hit grälar med varann och förväntar sig att man lägger sig i.

Kronika

Anders Björnsson

Det är arbetarklass så det hörs. Jag växte upp i Sumpen, som också var arbetarklass, men där hade vi inga lokaler, så Lindys var ett bra och billigt alternativ. Man går in i porten. TV:n står alltid på. Råsunda byggdes förstas som den lägre medelklassens Djurholm, och själv bodde jag några år i kvart-eret Slottet, där Pär Rådström växte upp, och kände mig som en höjda-re, men de tiderna är förbi. Nu är det dyrt att bo överallt.

Lönnfeta

Vi slank in en söndagseftermiddag efter att ha tagit Vaxholmståten fram och tillbaka. Kylskåpet var tomt och när öppetbutikerna lockar inte i sommarvärmen. Det var första dagen på VM i Göteborg. Vi blev sittande en god stund och lyssnade till sakkunniga kommentarer. Friidrottshistorien rullades upp. Pojkarna var litet lumliga och lönnfeta hela buntan. I ungdomen hade de nött kolstybben. Men det var inget skryt de omgav sig med. Det var berättelser om helt vanliga arbetargrabbars upplevelser av egna och andras stordåd innan den bistra 50-tals-verkligheten tog över.

De hade kommit på kant. Men mindes mycket klart. Ibland tog någon en lur i soffan. De var mycket intressantare att lyssna till än Fredrik Belfrage. De visste förstås att Sverige inte skulle ta medalj.

Inga medaljer

Sverige tar inte längre medaljer i friidrott. Sverige är en

föredrättning på friidrottens område. Sverige tar medalj i andra sporter: alpint, tennis, golf. Men detta Sverige, som utger sig för att vara en gentleman-nation i idrottens värld, är på väg utför i alla andra sammanhang. Det finns en intressant osamtidighet här.

Liv i luckan

Minna barn går inte på Stadion, och när jag någån gång passerar idrottsplatsen i Sundbyberg, där Karl Fagerbergs spjutkastare markerar ingång, ligger banorna alltid öde. Folk som tränar drar till skogs eller löper på asfalten. Men mest för att göra sig av med sin ångest. Först när hockey-säsongen kommer igång blir det liv i luckan. Hockeyträning hänger helt på NHL och kanadenserna. När jag var i Toronto i somras köpte jag förstas en jätteaffisch på Wayne Gretsky. Fastredan 11 år gammal så sonen: "Pappa, jag tror inte att jag tänker bli proffs." Det var ett lugnande besked.

Visst hänger idrott och politik ihop.

Jag försökte resonera med mina barn om detta redan när Jugoslavien uteslöts från Solna-EM 1992 och Danmark slank in på ett bananskal. Men barnen tyckte det var rätt att Tyskland fick spö.

I Barcelona innehöll fanborden EG-flaggan men inte FN:s. I Göteborg var det tredje världen som triumferade. Fattigfolk alltså. Världnationen raglade omkring, på och utanför arenan. Också fannar, inte längre ett fattigfolk, hade svårt att hitta sin riktiga sisu. De fick trösta sig med Curre Lindström.

Symboler

Är idrotten - friidrotten ett tecken på att vi förtagit oss? Förr gick killarna själva ner till planen och tränade. Idag har de chaufförer och trunkbärare. Det är viktigare att de säljer bingoletter än att de gör läxan. Utrustningen kostar skjortan. Till fjälls bär det av. Skadade blir de också. Symboler för att detta land har blivit övertungt?

Boxning, brottning, skidåkning, simning och så friidrotten - arbetarklassporter på dekis, när vi inte längre vill veta av hur det är att vara arbetare. Betyder det alltså att de som nu tar över arenorna - att det är de som har framtiden för sig? Och då står vi inför ännu en osamtidighet: den som förebadar.

Ja, så kan man tänka när man sitter på Lindys och försöker smälta en black and

Vilka 'vi' är vi egentligen

Världen har nu nått ett stadium av global politisk och ekonomisk dominans. Men identifikationsmöjligheterna är väsentligen inte annorlunda än de som gällde i exempelvis romarriket, skriver språkvetaren Jan Anward i sitt bidrag till Reich-seminariet.

Vilka är 'vi'? frågar sig Robert Reich i sista kapitlet i *The Work of Nations*. Enligt Reich är världsekonomin nu så integrerad att alla praktiken är aktörer på världsmarknaden. Samtidigt består världen fortfarande, politiskt sett, av traditionella nationer. Den avgörande frågan blir då vilken ekonomisk politik som en nation kan föra i den här situationen. Reich genomför ett närmast Hegelskt resonemang kring detta problem, med tes, antites och en föreslagen syntes.

Reich-seminariet

En diskussion utifrån Robert B Reichs bok *The Work of Nations*. (På svenska hos SNS förlag.)

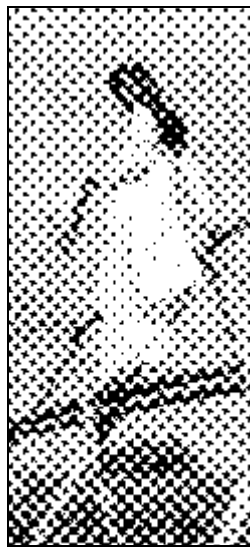
Förlorarna på världsmarknaden, de som arbetar med rutinmässig produktion i Nord och de som försörjer dem med persontjänster, vill inte veta av världen. För dem är 'vi' fortfarande dels lokalsamhället, dels nationen. Och de försöker stötta en allt mer problematisk identifikation med nationer som inte längre kan ge dem en dräglig tillvaro med en renässans för nationella värden och en protektionistisk politik, som förhindrar att tillverkningsindustrin flyttar ut till låglöneländer i Syd.

Tankefiguren är bestickande enkel: den svaga nationen behövs stärkas, genom att återföras till en tidigare och friskare tillvaro.

Lokalsamhälle

Vinnarna på världsmarknaden, symbolanalytikerna, har däremot inte längre något behov av nationen. De är kosmopoliter, världsmedborgare med hela världen som arbetsplats och resurs. Deras lokalsamhällen blomstrar beroende av den omgivande nationens öde. För dem är 'vi' dels lokalsamhället, dels världen. De fyller medierna med utopier om o begränsat rörlig inmigration och McLuhans globala by står återigen på dagordningen.

Reichs poäng är nu att en framgångsrik ekonomisk politik inte kan utgå enbart från rutinproducenternas nationella 'vi' eller heller inte enbart från symbolanalytikernas kosmopolitiska 'vi'. Som den optimistiska och konstruktiva amerikanen han är, så föreslår han därför en syntes: vinnarna tar ansvar för att förlorarna utbildas till efterfrågad arbetskraft på världsmark-

Vietnamesisk kvinna och världsmedborgare. De flesta mänskliga grupper ingår nu i ett globalt mönster av västerländsk ekonomisk och politisk dominans, skriver Jan Anward.

naden. Därmed helas nationerna igen och alla medborgare enas i en treledad identifikation med lokalsamhället, nationen och världen.

Frågan är dock om inte Reich grovt underskattar dynamiken i denna treledade identifikation. När man som språkvetare försöker förstå de krafter som just nu är i färd med att omstötta hela den globala språksituationen, så slås man just av hur komplex och dynamisk relationen mellan de tre leden är.

Shamaner

I ett mänskligt grundscenari är 'vi' en ganska liten grupp människor. Den gruppen har ett eget territorium, som den bebod eller genomströvar, ett eget språk, egna gudar och ett antal grannar, som man ömsom bekämpar, ömsom allierar sig med. Den har också sina egna symbolanalytiker, som "identifierar, löser och samordnar problem genom att manipulera symboler" (Reich sidan 158). Det kanske inte är direkt smickande för dagens symbolanalytiker att jämföras med grottmålare, shamaner och astrologer, men såvitt jag kan se är gränsen omöjlig att dra med Reichs definition.

Men världen består inte längre av oberoende små grupper. Tvärtom: de flesta mänskliga grupper ingår nu i ett globalt mönster av västerländsk ekonomisk och politisk dominans.

De språkliga konsekvenserna av detta kan bara beskrivas som katastrofala. Av de ungefär 6 000 språk som talas på jorden för närvarande talas de flesta av mycket små befolkningar - som

dessutom i stor utsträckning flyttat från periferier till centra. Dessa språks prognos är mycket mörk, eftersom det för varje ny generation blir allt färre barn som lär sig de här språken. I en översikt över hotade språk räknar Michael Krauss med att så många som 90 procent av de språk som talas nu kommer att ha dött ut i slutet av nästa århundrade. Vi lever mitt i en i en långtgående förstörelse av den hittillsvarande språkliga artrikedom.

Dominans

De bakomliggande orsakerna är enkla: Dominans leder till att de dominerade grupperna måste lära sig den dominerande gruppen språk och tillbe dess gudar. Därmed vacklar de egna språken och de egna gudarna - en tendens som ytterligare förstärks när de dominerade också börjar flytta från periferin till centrum och vad som förut var en enkel rutgeografi blir en närmast fraktal geografi, med alla grupper överallt.

Världen har nu nått ett stadium av global politisk och ekonomisk dominans. Men identifikationsmöjligheterna är väsentligen inte annorlunda än de som gällde i exempelvis romarriket. Den dominerande gruppen, eller åtminstone dess maktelit, rör sig med ett omfattande 'vi', som också inkluderar de dominerade grupperna. De symbolanalytiker som rör sig fritt inom dominans sfären delar detta 'vi', men bildar också ett eget skrä. De dominerade grupperna rör sig med ett dubbelt 'vi'. De tvingas dela den dominerande gruppen 'vi', men de har också kvar ett eget 'vi', även om de förlorat både språk och gudar och deras 'vi' inte längre är geografiskt placerbart.

Rutinproducenter

Det är i det läget som Reich vill inbjuda rutinproducenterna i Nord att dela den dominerande maktelitens och symbolanalytikernas 'vi' - som inte nödvändigtvis är samma 'vi'. Det är förstas en tänkbar väg till evig fred - problemet är att den aldrig har lyckats tidigare.

Det är svårt att låta bli att dra historiska paralleller: En romersk Reichus, som i slutet av 300-talet förespråkade en Pax Romana, en fransisk broder Robertus, som i slutet av 1200-talet föreställde sig en evig fred, grundad på omväxling av hela världen, kanske en Roberta von Suttner, som förgäves sökte hindra de kommande krigen under 1900-talet.

JAN ANWARD
Del ett av två

Tidigare artiklar i Reich-seminariet: Peter Eimlund 6/6, Kay Glans 15/6, Kay Glans 20/6, Jan Söderqvist 16/8, Ulf